

poradia. Poradie pohľadávky je irelevantné v prípade vykonávania zrážok z druhej tretiny, ak sa zráža na úhradu pohľadávky výživného.

Príklad

Invalidný dôchodok sa vypláca v sume 350,40 € mesačne. Po odpočítaní tzv. nezraziteľnej sumy (205,07 €) sa na tretiny rozdelí suma 145,32 €.

Na úhradu prednostnej pohľadávky je zrážka z dôchodku v rozsahu prvej a druhej tretiny:

$$(145,32:3) \times 2 = 48,44 \times 2 = 96,88 \text{ €}$$

Suma zrážky prednostnej pohľadávky bude 96,88 € a povinnému sa bude vyplácať 253,52 € (tretia tretina 48,44 € zo sumy 145,32 € a základná suma 205,07 €).

Na úhradu neprednostnej pohľadávky je zrážka z dôchodku v rozsahu prvej tretiny:

$$145,32:3 = 48,44 \text{ €}$$

Suma zrážky na úhradu neprednostnej pohľadávky bude 48,44 € a povinnému sa bude vyplácať 301,96 € (zvyšné dve tretiny 96,88 € zo sumy 145,32 € a základná suma 205,07 €).

Kto povinného informuje o výške zrážky z dôchodku?

Sociálna poisťovňa písomne informuje povinného o spôsobe určenia sumy zrážky pri začatí zrážok z dôchodku a vždy, keď sa suma zrážky zmení. Napríklad z dôvodu zvýšenia dôchodku pri každoročnej valorizácii od 1. januára kalendárneho roka alebo pri zmene sumy životného minima od 1. júla kalendárneho roka. Písomné oznámenie o. i. obsahuje dátum, od ktorého povinný prvýkrát dostane dôchodok vyplatený v nižšej sume, a predpokladaný dátum ukončenia zrážok z dôchodku.

! Sociálna poisťovňa nemôže na základe žiadosti povinného sumu zrážky z dôchodku meniť ani s prihliadnutím na nepriaznivú životnú situáciu, v ktorej sa povinný nachádza.

Je možné zníženie, resp. zvýšenie mesačnej zrážky z dôchodku?

Exekučný poriadok pripúšťa možnosť vykonávania zrážok z dôchodku v nižšej sume, než je suma určená postupom uvedeným v tomto zákone. Ide o situáciu, keď sa oprávnený s povinným dohodne na tom, že sa uspokojí so zrážkami v nižšej sume. Uzatvorenie dohody o uspokojení so zrážkami v nižšej sume musí povinný aj oprávnený oznámiť exekútorovi. Následne exekútor vyzve Sociálnu poisťovňu, aby zrážala z dôchodku povinného mesačne len sumu, s ktorou sa oprávnený uspokojí. Príkaz exekútora na vykonávanie nižších zrážok stráca účinnosť dňom, keď sa Sociálnej poisťovni doručí ďalší príkaz na začatie exekúcie, resp. upovedomenie exekútora o tom, že oprávnený odvolal svoj súhlas s vykonávaním nižších zrážok. Zrážky z dôchodku vo väčšom rozsahu, ako dovoľuje Exekučný poriadok, je prípustné vykonávať len v prípade, ak s tým povinný súhlasí. Povinnému musí byť v každej situácii z jeho dôchodku vyplatená suma, ktorú nie je možné postihnúť výkonom rozhodnutia.

Ako možno predísť exekúcii?

Pred vydaním nariadenia výkonu rozhodnutia, prípadne pred začatím exekučného konania, môže povinný predísť nútenému výkonu rozhodnutia.

Ak povinný chce uhrádzať svoje podlžnosti, avšak jeho finančná situácia mu to nedovoľuje, mal by sa čo najskôr skontaktovať s veriteľom a požiadať ho napríklad o odklad, splátkový kalendár alebo zníženie splátky dlžnej sumy. Ak si povinný neuvedomuje svoje záväzky alebo trvá na tom, že neexistujú, v prípade začatia exekučného konania má možnosť v zákonnej lehote vzniesť námietky alebo podať odvolanie.

Treba zdôrazniť, že povinného musí o začatí exekučného konania informovať orgán, ktorý nariaďuje výkon rozhodnutia. Ak povinný nie je o začatí exekučného konania informovaný, mal by sa obrátiť na súdneho exekútora alebo komoru súdnych exekútorov, prípadne iný subjekt, ktorý nariaďuje výkon rozhodnutia, pretože došlo k porušeniu jeho práv. Sociálna poisťovňa ako platiteľ dôchodku nie je v postavení, aby mohla takto vzniknuté situácie riešiť za povinného.

! Každý poberateľ dôchodku by sa mal vo vlastnom záujme snažiť predchádzať núteným výkonom rozhodnutia. Ak si totiž nesplní svoje povinnosti dobrovoľne, v exekučných konaniach sa môže dlžná suma niekoľkonásobne zvýšiť, napríklad o úrok z omeškania, náklady spojené s núteným výkonom rozhodnutia či trovy exekučného konania.

Najčastejšie otázky

Často sa stáva, že účet, na ktorý chodí dôchodcovi dôchodok, exekútor zablokuje, a dôchodca si myslí, že účet zablokovala Sociálna poisťovňa. Dôchodca tak ostane bez finančných prostriedkov. Má v takomto prípade nejakú možnosť dostať sa k svojmu dôchodku? Ako má postupovať, aby sa dostal aspoň k základnej sume potrebnej na živobytie?

Zo zákona o sociálnom poistení má dôchodca možnosť vybrať si spôsob poukazovania dôchodku. Jedným z nich je poukazovanie dôchodku na jeho účet (prípadne na účet jeho manžela/manželky) v banke alebo pobočke zahraničnej banky. V prípade, že dôchodca nie je spokojný s poukazovaním dôchodku na účet, má možnosť požiadať Sociálnu poisťovňu o poukazovanie dôchodku prostredníctvom pošty v mieste bydliska. Sociálna poisťovňa vykoná zmenu v spôsobe poukazovania dôchodku najneskôr od splátky splatnej v treťom kalendárnom mesiaci nasledujúcom po kalendárnom mesiaci, v ktorom bola žiadosť o zmenu spôsobu výplaty dôchodku doručená Sociálnej poisťovni.

Prečo sa naďalej vykonávajú zrážky, aj keď povinný Sociálnej poisťovni oznámil, že dlžnú sumu už poukázal oprávnenému?

Sociálna poisťovňa po nariadení exekúcie zrážkami z dôchodkovej dávky môže prestať vykonávať zrážky len na základe oznámenia, že pohľadávka oprávneného s príslušenstvom je uhradená, resp. na základe oznámenia o zastavení exekúcie z iného dôvodu. Uvedené Sociálnej poisťovni oznamuje orgán, ktorý exekúciu nariadil. Prestať vykonávať zrážky z dôchodkovej dávky výlučne na základe oznámenia povinného o uhradení pohľadávky nie je možné.

SOCIÁLNA POISŤOVŇA

www.socpoist.sk

Informácie uvedené v tomto letáku sa vzťahujú na zákon o sociálnom poistení č. 461/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov. Aktuálne informácie odporúčame sledovať na webovej stránke Sociálnej poisťovne. Informovať sa možno aj elektronicky, osobne vo všetkých pobočkách alebo telefonicky prostredníctvom Informačno-poradenského centra na tel. číslach 0800 123 123 (dôchodky – bezplatná linka) alebo 0906 171 989 (ostatné informácie).

Vydala: Sociálna poisťovňa – ústredie, Ul. 29. augusta 8 a 10, 813 63 Bratislava 1, december 2018

SOCIÁLNA POISŤOVŇA

DÔCHODCA A EXEKUČNÉ ZRÁŽKY

Krátky sprievodca, ktorý vám pomôže nájsť odpovede na vaše otázky a vysvetlí, čo a kedy musíte urobiť.

Priznanie dôchodku neznamená koniec exekučných zrážok

Od čoho závisí výška vašej mesačnej zrážky?

Ako môže poberateľ dôchodku predísť exekúcii?

Sociálna poisťovňa zaznamenáva dlhodobý nárast počtu exekučných konaní voči poberateľom dôchodkov. V októbri 2015 Sociálna poisťovňa evidovala 30 932 dôchodkov s exekúciami, kým v októbri 2018 ich bolo už 34 885. Z hľadiska príjmu sú dôchodcovia najzraniteľnejšou skupinou občanov. Ak im z nízkeho dôchodku, ktorý je väčšinou jediným zdrojom ich príjmu, exekútor zoberie časť peňazí, musia žiť z nízkej sumy, ktorá nemusí dosiahnuť ani sumu životného minima, a tak sa dostávajú do chudoby. Stáva sa to preto, že poberatelia dôchodku alebo ľudia v pred dôchodkovom veku si často nevedomou riziká vyplývajúce z plnenia prevzatých finančných záväzkov. Aj staršie generácie by si mali ustrážiť rovnováhu príjmov a výdavkov. Dôležité je nepodlahnúť najmä lákavým reklamám nebankových subjektov, ktoré sľubujú „lacné“ pôžičky za mesačný poplatok vo výške „niekoľkých eur“. Treba však zvážiť, že k takto osobitne zdôraznenému nízkemu mesačnému poplatku treba pripočítať splátku istiny, čo mnohým dôchodcom môže spôsobiť finančné problémy.

Prečo priznanie dôchodku neznamená koniec exekučných zrážok?

Ľudia, ktorým zamestnávateľ vykonával zrážky zo mzdy, predpokladajú, že skončením pracovného pomeru a odchodom do dôchodku možnosť výkonu exekučných zrážok z príjmu zaniká. Nie je to pravda, priznanie dôchodku neznamená skončenie vykonávania zrážok. Dôchodkové dávky majú charakter príjmov, ktoré nahrádzajú odmenu za prácu. Podľa platných právnych predpisov sú jedným z príjmov, na ktoré sa pri vykonávaní zrážok primerane použijú zákonné ustanovenia, ktoré upravujú vykonávanie zrážok zo mzdy povinného. Týmto právnymi predpismi sú predovšetkým zákon Národnej rady SR č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a zmena a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 65/2001 Z. z. o správe a vymáhaní súdnych pohľadávok v znení neskorších predpisov a zákon č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a zmena a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

! Ak Sociálna poisťovňa vykonáva zrážky z dôchodku, jej postavenie je rovnaké, ako má zamestnávateľ pri vykonávaní zrážok zo mzdy. To znamená, že nemá nijakú právomoc kontrolovať oprávnenosť dorúčeného príkazu na vykonávanie zrážok, ale je povinná na základe takéhoto príkazu zrážky z dôchodkových dávok vykonávať. Príkaz na vykonávanie zrážok vydáva orgán, ktorý je oprávnený na nútený výkon rozhodnutia, pričom najčastejšie je týmto orgánom súdny exekútor.

Aké dôvody vedú k výkonu zrážok z dôchodku?

Sociálna poisťovňa vykonáva zrážku z dôchodku na základe núteného výkonu rozhodnutia, ak povinný dobrovoľne nezaplatil peňažnú sumu, ktorej zaplatenie mu bolo uložené vykonateľným rozhodnutím súdu alebo iného oprávneného orgánu. Môže ísť napríklad o neplatenie výživného, daní a poplatkov, poistného na sociálne alebo zdravotné poistenie, neuhrádzanie súkromnej pôžičky, resp. pôžičky od bankových alebo nebankových subjektov.

Aké postavenie má Sociálna poisťovňa pri exekúciách?

Sociálna poisťovňa o výkone exekučných zrážok z dôchodku sama nerozho-

duje, len plní povinnosti, ktoré jej ako platiteľovi dôchodku vyplývajú z právnych predpisov upravujúcich výkon exekučných zrážok. Výkon zrážok nariaďuje osobitný orgán, väčšinou súdny exekútor, ktorý vedie exekučné konanie. S návrhmi a so žiadosťami sa preto povinný má obrátiť nie na Sociálnu poisťovňu, ale na príslušného súdneho exekútora, resp. iný orgán, ktorý exekúciu nariaďil. Len tento orgán môže o takýchto návrhoch rozhodnúť.

Sociálna poisťovňa vykonáva zrážky z dôchodku bez toho, aby jej to nariaďil iný subjekt, v prípadoch, ak bola povinnému právoplatným rozhodnutím uložená povinnosť vrátiť neprávom vyplatený dôchodok alebo dôchodok vyplatený vo vyššej sume, ako mu patril, a túto povinnosť si nespĺnil v lehote určenej v tomto rozhodnutí. Od 1. júla 2017 je tiež oprávnená z úradnej moci vymáhať svoje pohľadávky, ktoré jej vznikajú pri výkone sociálneho poistenia, a to v konaní vo veciach vymáhania pohľadávok podľa § 225a až § 225p zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 2/2017 Z. z. Jedným zo spôsobov je vymáhanie jej pohľadávok zrážkami z dávok sociálneho poistenia, teda aj z dôchodku. V tejto situácii má Sociálna poisťovňa postavenie ako iný orgán oprávnený na vymáhanie pohľadávok, a nie ako platiteľ dôchodku.

Od čoho závisí mesačná zrážka z dôchodku?

Mesačná suma zrážky z dôchodku závisí od:

- sumy životného minima pre plnoletú fyzickú osobu platnej v kalendárnom mesiaci, za ktorý sa zrážky z dôchodku vykonávajú,
- mesačnej sumy dôchodku povinného,
- počtu vyživovaných osôb povinným,
- celkovej sumy vymáhanej pohľadávky s príslušenstvom,
- skutočnosti, či ide o prednostnú alebo neprednostnú pohľadávku, pohľadávku výživného pre maloleté dieťa alebo pohľadávku na pokute za vybrané priestupky,
- sumy, za ktorú sa poskytuje povinnému starostlivosť v zariadení sociálnych služieb (ak je poskytovaná).

Akú sumu nie je možné z dôchodku zraziť?

Z mesačnej sumy dôchodku nesmie byť zrazená základná suma, ktorá sa vypočíta zo sumy životného minima pre plnoletú fyzickú osobu platnej v kalendárnom mesiaci, za ktorý sa zrážky z dôchodku vykonávajú (od 1. júla 2018 je to 205,07 €), a v závislosti od počtu osôb, ktorým povinný poskytuje výživné. Vyživovanými osobami sú manžel/manželka a deti povinného. Základná suma na osobu povinného je 100 % zo sumy životného minima pre plnoletú fyzickú osobu platnej v mesiaci, za ktorý sa zrážky vykonávajú (od 1. júla 2018 je to 205,07 €). Základná suma sa zvyšuje na každú ďalšiu osobu, ktorej povinný poskytuje výživné, o 50 % sumy životného minima (od 1. júla 2018 je to 102,53 €). Ak je pohľadávku výživné na maloleté dieťa, základná suma na povinného je 70 % zo 60 % sumy životného minima (od 1. júla 2018 je to 70 % zo 123,04 € = 86,12 €). Na každú ďalšiu vyživovanú osobu je 70 % z 25 % sumy životného minima (od 1. júla 2018 je to 70 % zo 51,26 € = 35,88 €). Pri výkone rozhodnutia o uložení pokuty za vybrané priestupky je základná suma na povinného 50 % sumy životného minima (od 1. júla 2018 je to 102,53 €). Odlišný postup určenia sumy zrážky z dôchodku je v prípadoch, ak po odpočítaní základnej sumy zvyšok dôchodku presahuje 150 % sumy životného minima. Na tretiny sa rozdelí suma zodpovedajúca 150 % sumy životného minima.

Suma presahujúca 150 % sumy životného minima sa zraží bez obmedzenia – pripočíta sa k prvej tretine zo sumy 150 % sumy životného minima.

Príklad určenia sumy, ktorú nie je možné zraziť

Poberateľ invalidného dôchodku v sume 500,20 € mesačne vyživuje ďalšie dve osoby.

Tzv. nezraziteľná suma:

$$205,07 + (2 \times 102,53) = 410,13 \text{ €}$$

Tzv. nezraziteľná suma, ak je pohľadávkou výživné na maloleté dieťa:

$$86,12 + (2 \times 35,88) = 157,88 \text{ €}$$

Ak je povinný v zariadení sociálnej starostlivosti, z mesačnej sumy dôchodku nesmie byť zrazená suma, ktorou povinný uhrádza náklady za pobyt v zariadení sociálnej starostlivosti, a výška vreckového na osobu povinného. Výška vreckového od 1. januára 2014 závisí od toho, či sa v zariadení sociálnych služieb poskytuje stravovanie. Od 1. júla 2018 po zaplatení úhrady za pobyt v zariadení sociálnych služieb musí poberateľovi dôchodku, ktorému sa v zariadení poskytuje stravovanie, zostať mesačne z jeho príjmu najmenej 25 % zo sumy životného minima (51,26 €). V zariadení bez poskytovania stravovania musí prijímateľovi zostať mesačne z jeho príjmu najmenej 75 % zo sumy životného minima (153,80 €).

Príklad určenia sumy, ktorú nie je možné zraziť

Poberateľ invalidného dôchodku v sume 333,60 € mesačne uhrádza náklady za pobyt v zariadení 170,80 €, pričom v zariadení sa mu poskytuje stravovanie.

Tzv. nezraziteľná suma:

$$170,80 + 51,26 = 222,06 \text{ €}$$

Poznámka: od 1. júla 2019 môže platiť nová (vyššia) suma životného minima, ktorú stanovuje Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky.

Ako sa určuje výška zrážky z dôchodku?

Po odpočítaní základnej sumy sa zvyšok dôchodku znížený na sumu deliteľnú tromi rozdelí na tri tretiny. Tretia tretina sa pripočíta k základnej sume, ktorá sa nesmie z dôchodku zraziť.

Vykonávanie zrážok na úhradu:

- prednostnej pohľadávky – zrážka z dôchodku v rozsahu prvej a druhej tretiny, najprv sa uspokojujú z druhej tretiny, a až vtedy, ak táto tretina na ich úhradu nestačí, uspokojujú sa spolu s ostatnými pohľadávkami z prvej tretiny,
 - neprednostnej pohľadávky – zrážka z dôchodku v rozsahu prvej tretiny.
- Prednostné pohľadávky presne definuje Exekučný poriadok. Ide napríklad o výživné na maloleté dieťa, pohľadávky daní, poplatkov a ciel, poistné na sociálne a zdravotné poistenie, pohľadávky náhrady škody spôsobené poškodenému ublížením na zdraví, prídavku na dieťa, pohľadávky úhrady za sociálne služby poskytované podľa osobitného predpisu. Medzi neprednostné pohľadávky patria napríklad pôžičky od bankových, resp. nebankových subjektov a poplatky telekomunikačným operátorom.

! Ak má povinný nariadených viacero exekúcií, Sociálna poisťovňa začne vykonávať zrážky na úhradu konkrétnej pohľadávky v závislosti od jej